

Studenica i bukvar

Ide Nova godina a plata ne stiže, pića nema, prinudna besna domaćica već kuka da je gola i bosa, deca luduju po kući nad kompjuterom i igricama koje vrte već mesecima... "Ove godine nema poklona", jedino znate: knjige s cenama kao da su štampane na zlatnoj foliji, patike kao da su ručni rad srebrnim koncem, igračke kao da ih prave samo za prauku Pola Getija...

U stvari, ima načina da se jednim udarcem po (vašem) novčaniku ubije nekoliko muva. Da se dedi i babi konačno dokaže kako PC nije samo superskupa dečja igračka, da se (sami, u potaji) podsetite nečeg što bi trebalo da spada u elementarno obrazovanje i, najzad, da deca čačkajući po kompjuteru nauče nešto neopozivo korisno i potrebno, čak i po mišljenju najtvrdih protivnika "zaglupljivanja (i zračenja) pred monitorom".

Jedna stvar se zove *Serbian Cyrillic*, iliti "Srpska cirilica", to jest, prosto, "Bukvar", a druga, nešto veća, "Kulturna baština". Reč je o poduhvatu republičkog Zavoda za međunarodnu naučnu, prosvetnu, kulturnu i tehničku saradnju, realizovanom u saradnji sa laboratorijom za računarsku tehniku Instituta "Vinča".

"Kulturnu baštinu" čini ukupno 11 disketa (3,5"). Na njima su u hipertekstu prikazane Studenica (dve diskete), Stari Ras i Sopoćani (4), Kotor (3) i Durmitor (2), tj. sve ono što je na tlu SR Jugoslavije upisano u UNESCO listu svetske kulturne i prirodne baštine. Poduhvat je prošle godine i ostvaren sa idejom da se prikaže na svetskom Forumu kulturne baštine u Parizu, održanom povodom dvadesetogodišnjice konvencije o zaštiti. Međutim, sankcije su - koliko god neshvatljivo bilo da se primenjuju i na nešto

što se smatra svetskim kulturnim, odnosno prirodnim blagom - učinile da od nastupa Jugoslavije na izložbi ne bude ništa.

Neku vrstu satisfakcije autori su, ipak, dobili: svi koji su bili u prilici da "prelistaju" bilo koji od pomenutih spomenika sa disketa bili su oduševljeni, koliko obimom informacija i kvalitetom ilustracija, još toliko i svetskim nivoom računarske obrade. Među potonjima je i jedan broj profesora evropskih i američkih univerziteta.

Program (inače zaštićen od kopiranja) instalira se na hard-disk, startuje jednostavnom komandom i, potom, ulazite u jedan lep lavirint sjajnih ilustracija, mapa i teksta, po kome se kreće jednostavnim komandama preko miša. Na primeru Studenice, to znači

da u startu birate kojim ćete putem doći do informacije koja vam je potrebna, ili birate put kojim ćete saznati sve što vas o Studenici zanima, od plana manastirskog kompleksa, preko ktitora i graditelja, do istorijskih podataka sređenih po periodima od osnivanja do danas. Višestruko ukrštanje mnoštva pojmova praktično omogućava da o Studenici (ili nekom drugom od obrađenih spomenika) steknete sopstvenu sliku.

"Bukvar" je potpuno nov, ovogodišnji proizvod i - ako poredenju uopšte ima mesta - edukativno još dragoceniji. Teško je odlučiti se da li ta ocena pre važi za učenje slova (za koja je prikazan ne samo ispravan način pisanja nego i potezi kojima se to čini, sve do animiranog prikaza ispisivanja) ili istorijski prikaz nastanka, razvoja i širenja cirilice. Ili, takode, vežba u ispisivanju, rešavanje rebusa ili, možda, pregled biografskih podataka najznačajnijih ljudi srpske kulture po slovima. Ili... Imaj još.

"Kulturna baština" može se listati na srpskom, engleskom i francuskom, "Bukvar" na srpskom i engleskom jeziku. Poklon, dakle, nije samo za nas. Šteta je što već gotovo dovršeni projekti zavoda - Nikola Tesla, Hilandar, Monaška kuhinja - čekaju na neku neizvesnu, bolju budućnost.

A.Č.

Kako i pošto

Studenica, dve diskete	DEM 30
Stari Ras i Sopoćani, 4 diskete	DEM 50
Kotor, 3 diskete	DEM 40
Durmitor, 2 diskete	DEM 30
Komplet, 11 disketa	DEM 150

Sve se može platiti u dinarima. Narudžbine prima MDS Informacijski inženjering, Bulevar Arsenija Čarnojevića 170-174, Beograd, tel. 603-550, 670-225/21, 691-917.